

Η ΠΡΩΤΗ ΜΑΪΟΥ ΑΝΑ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

ΕΝ ΚΟΖΑΝΗ

Ἡ ἀλήθεια εἶνε πῶς δὲν γύρισα πολὺν κόσμον καὶ δὲν εἶδα πῶς οἱ ἄλλοι ἄνθρωποι εὐορτάζουν τὴν πρωτομαγιά. Νομίζω ὅμως ὅτι εἰς κανὲν ἄλλο μέρος δὲν περιμένεται ὁ Μᾶης μὲ τόση ἀνυπομονή-σια, ὅσῃν εἰς τὴν πατρίδα μου Κοζάνην. Ἄμα πε-ράσῃ ὁ ἅγιος Γεώργιος, αἱ γυναῖκες ἀρχίζουν νὰ ἐτοιμάζονται διὰ νὰ δεχθοῦν τὸν Μᾶν ἄλλῃ πλέ-νει, ἄλλῃ σφουγγαρίζει, ἄλλῃ ξαραχνίζει καὶ ἄλλῃ σιδερώνει. Ἡ παραμονὴ μάλιστα τοῦ Μαΐου, ποῦ γίνεται πανηγύρι (τοῦ Μᾶν τὸ παζάρι) καὶ μαζώ-νονται ἀπὸ ὅλες τὰς γῶρες καὶ τὰ χωριά καὶ πω-λοῦν καὶ ἀγοράζουν μάλιστα πρόβατα, μοιάζει μὲ τὴν παραμονὴ τοῦ Πάσχα καὶ τῶν Χριστουγέννων, ὡς πρὸς τὰ φαγητά. Τότε καθε μιὰ νοικοκυρὰ προσπα-θεῖ νὰ κάμῃ τὸ καλλίτερο γιαούρτι ἢ μαρκατί καὶ τοὺς καλλίτερους κεφτέδες. Ἐκεῖνην τὴν ἡμέρα πρώτη φορὰ θ' ἀνέβῃ τοῦ ἄρχοντα τὸ βαρέλι ἢ τοῦ φτωχοῦ τὸ χιλιάρικο, ποῦ εἶνε γεμάτα ἀπὸ τὸ φθι-νόπωρο μὲ ἄσπρο κρασί. Μὰ ἐκεῖνο, ποῦ χρειάζεται-ται ἀπὸ ὅλα περισσότερο, ποῦ εἶνε τὸ πρῶτο πρῶτο φαγητό, ἐλησμώνῃσα νὰ τὸ πῶ· αὐτὸ εἶνε τὸ σκόρ-δο. Ὅποιος δὲν φάγῃ σκόρδο τὴν πρωτομαγιά, ὅλον τὸν χρόνον θὰ εἶνε ἄρρωστος. Ἀλλὰ πότε τρώγουν τὸ σκόρδο; Κάθε ἓνας βάνει πεκάτω ἀπὸ τὸ προσκέ-

φαλό του ἓνα σκόρδο. Πολὺ πρῶι, ἅμα ξυπνήσῃ, πρέπει ἀμέσως ἀμέσως νὰ δαγκάσῃ ἀπὸ τὸ θάνατο σκόρδο προτοῦ ν' ἀκούσῃ τὴ φωνὴ τοῦ γαϊδάρου. Ἄλλοι μὲνον 'ς τὸ στομάχι ἐκεῖνο, ποῦ τὸ βρῇ ἢ φωνὴ τοῦ γαϊδάρου χωρὶς σκόρδο· ὅλον τὸν χρόνον θὰ φωνάζῃ γαϊδουρινὰ καὶ θὰ ὑποφέρνῃ τόσα, ὅσα οἱ γαῖδαροι τῆς Θεσσαλονίκης ἀπὸ τοὺς Ἑβραίους. Γιὰ τοῦτο πολλοὶ ἄνθρωποι ἔξυπνοι, ποῦ δὲν πιστεύουν αὐτά, ξέρετε τί κάμνουν; ἀφίνουν τοὺς γαϊδάρους τοὺς νηστικούς δύο τρεῖς ἡμέρας καὶ ἔτσι οἱ κακόμοι-ροι ἀπὸ τὴν πείνα φωνάζουν μέρα νύχτα καὶ χωρὶς νὰ θέλουν ἔξυπνοῦν τοὺς ἀνθρώπους ἀπὸ τὰ μεσά-νυχτα χωρὶς νὰ προσθάσουν νὰ δαγκάσουν τὸ σκόρδο τοὺς καὶ τότε ν' ἀκούστῃ θρήνους καὶ μοιρολόγια. Λοιπὸν δύο καὶ τρεῖς ὥρες πρὶν ξημερῶση σηκώ-νονται μικροὶ καὶ μεγάλοι, παίρνουν τὰ φαγητά τους καὶ ἀναβαίνουν τὰ μικρὰ καὶ μυρωδᾶτα βουνά, ποῦ εἶνε γύρω 'ς τὸ χωριὸ καὶ τὰ λένε Τσιάμβρα καὶ Σιρίκα. Ἄμα φθάσουν 'ς τὴν κορυφὴν πρῶτα κάμνουν τὴν προσευχή τους καὶ ὕστερα κάθονται καὶ τρώγουν καὶ πίνουν· κατόπιν ψάλλουν ὅλοι αὐτὸ τὸ τραγούδι, ποῦ στέλνω μὲ νότες, κι' ἄς μὴ εἶνε τόσο καλοκα-μωμένο, ἐπειδὴ δὲν ξέρω τόσο καλά τὴν μουσικὴν, ἀλλιῶς θάκαμνα κ' ἐγὼ μονάχος τραγούδια μὲ τὸν νοῦ μου.

ΜΕΤΡΙΩΣ (MODERATO)

Τώ - ρα μα - γιά τώ - ρα δρο - σιά, τώ - ρα τὸ κα - λο - καί -

ρι, τώ - ρα κι' ὁ ξέ - τώ - ρα κι' ὁ ξέ - νος βού - λε - ται...

Ἄχ, μάϊ μ'δρο - σε - ρέ καὶ κα - λο - και - ρι - νέ.

Τώρα Μαγιά, τώρα δροσιά, τώρα τὸ καλοκαίρι, τώρα κι' ὁ ξένος βούλεται νὰ πάγῃ 'ς τὰ δικά του. Νύχτα σελῶν τὸν μαυρὸ του, νύχτα τὸν καλλιγώνει βάνει τὰ πέταλ' ἄργυρὰ καὶ τὰ καρφί' ἀσημένια καὶ τὰ καλλιγοσφύρια του ὅλο καθάριο ἀσῆμι.

Ὑστερα ἀπὸ αὐτὸ σηκώνονται καὶ χορεύουν τὸν λεβέντικον ἐκεῖνον Τσάμικο χορὸ κ' εἰς τὸ τέλος κάθε στροφῆς ἀδειάζουν κ' ἓνα κουμποῦρι. Ἐγὼ δὲν βρίσκω ἄλλο πρᾶγμα ποιητικώτερο ἀπὸ τὸ νὰ βλέπῃ κανεὶς τὰ κυπαρισσένια κορμιά τῶν νέων μὲ τὴν κατάσπρη φουστανέλλα τοὺς σφιγμένῃ 'ς τὴ δαχτυ-λιδένια μέση νὰ πηδοῦν, νὰ λυγίζουν καὶ νὰ κάνουν τόσα τασίσματα, ποῦ θαρρεῖ κανεὶς πῶς δὲν ἔχουν κόκκαλα, καὶ συγχρόνως ν' ἀναπνέῃ τὴ μαῖσιν μυ-ρωδιά τοῦ βουνοῦ καὶ νὰκούῃ τὰ κλέφτικα τραγούδια. Ὅλα αὐτὰ γίνονται, ὡς ποῦ ν' ἀρχίσουν νὰ κρύβονται τὰστρα καὶ νὰ κοκκινίξῃ ὁ οὐρανὸς τοῦ γείτονά μας

τοῦ Ἑλυμποῦ. Τότε ἀρχίζουν νὰ καταβαίνουν τὸ βουνὸ στολισμένοι μὲ τοῦ Μᾶν τὰ λουλούδια (τσιομ-βρίτσα) καὶ ὅταν φθάσουν 'ς τὴ ρίζα τοῦ βουνοῦ κό-βουν βέργες ἀπὸ λυγαριά καὶ τὰς ζώνουν 'ς τὴ μέση τους γιὰ νὰ γίνῃ λυγερὴ σὰν τὴ λυγαριά καὶ εὐθὺς πηγαίνουν 'ς τὰς δουλειὰς τους. Ἄν ἡ πρωτομαγιά τύχῃ νὰ πέσῃ Κυριακὴν, τότε ἀπὸ τὸ βουνὸ ἀμέσως πηγαίνουν εἰς τὸ ἐξωκλήσι τῆς Παναγίας καὶ ἐκεῖ μετὰ τὴν λειτουργίαν κάθονται 'ς τὰ γηρασμένα πλα-τάνια, 'ς τὰς κρυόβρυσες καὶ τὰς τριανταφυλλές. Ἐκεῖ ὅλην τὴν ἡμέραν διασκεδάζουν μὲ τὰ λαλούμενα ἢ πηδοῦν 'ς τὰς τρεῖς ἢ ῥίχνουν τὴν πέτρα, καὶ πρὸς τὸ βράδυ γυρίζουν 'ς τὰ σπίτια τους, μόνον οἱ λεβέντηδες τοῦ χωριοῦ μένουν 'ς τὰ ἀλώνια (Κεραμαρίο) καὶ χορεύουν τὸν ἀοβανίτικο χορὸ, ἐνῶ τὰ κορίτσια σεργανίζουν καὶ καμαρώνουν αὐτούς.

Ἀδριανούπολις.

ΑΣΤΕΡΙΟΣ ΖΗΚΟΣ